

INTERGEMEENTELIJKE DIENST ARCHEOLOGIE
BRUGGE & OMMELAND

Komvest 45
8000 Brugge
T +32 [0]50 44 50 44
F +32 [0]50 61 63 67
E info@raakvlak.be
[www raakvlak.be](http://www.raakvlak.be)

2011

AARTRIJKSESTRAAT

Resultaten archeologisch
proefonderzoek aan de
Aartrijksestraat te Aartrijke/
Zedelgem

Jan Huyghe, Griet Lambrecht &
Dieter Verwerft

Opdrachtgever:

West-Vlaamse Intercommunale (WVI)

Titel:

Archeologisch proefonderzoek aan de Aartrijksestraat te Aartrijke/ Zedelgem

Locatie:

Aartrijksestraat te Aartrijke (Zedelgem)

Periode:

21-28 november 2011

Versie:

Eindrapport

Auteurs:

Jan Huyghe, Griet Lambrecht & Dieter Verwerft

Raakvlak:

Komvest 45

8000 Brugge

T +32 [0]50 44 50 44

F +32 [0]50 61 63 67

E info@raakvlak.be

www.raakvlak.be

Veldmedewerkers:

Serge Van Lieferinge, Régy Poppe, Jurgen Van De Walle

Technische ondersteuning:

Nico Inslegers

Metaaldetectie:

Roland De Cock

Met de medewerking van:

Jari Hinsch Mikkelsen

1.	Inleiding.....	4
2.	Historische situering	5
3.	Bodemkundige situering	6
4.	Veldwerk	8
5.	Metaaldetectie; een ludieke vondst met wielergeschiedenis	15
6.	Besluit	16
7.	Bibliografie	16

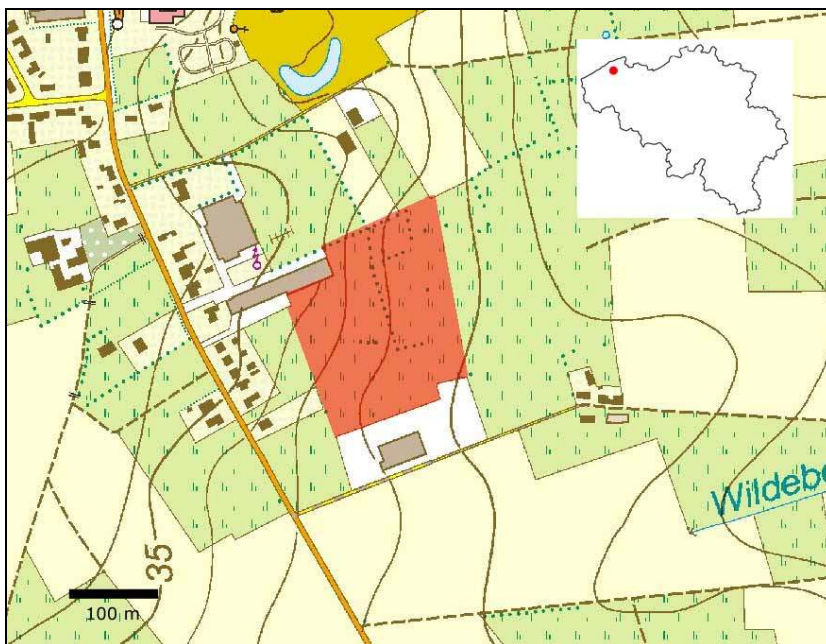
1. Inleiding

Naar aanleiding van de nieuwbouwwerken op het terrein aan de Aatrijksestraat in Aatrijke/Zedelgem voert Raakvlak in de periode 16 tot 25 november 2011 een archeologisch proefonderzoek uit op terreinen van de West-Vlaamse Intercommunale (WVI) (zie fig. 1 en 2).

Op de locatie wordt een bedrijventerrein ontwikkeld. Het onderzoek heeft tot doel het inventariseren en waarderen van potentieel archeologisch erfgoed, dat door de geplande werken wordt verstoord. De resultaten worden geëvalueerd om de voordien ongekende, archeologische waarde van het bodemarchief vast te stellen en indien nodig een vervolgonderzoek in de vorm van een opgraving aan te bevelen.

Fig. 1: Het projectgebied in het rood aangeduid op de kadasterkaart

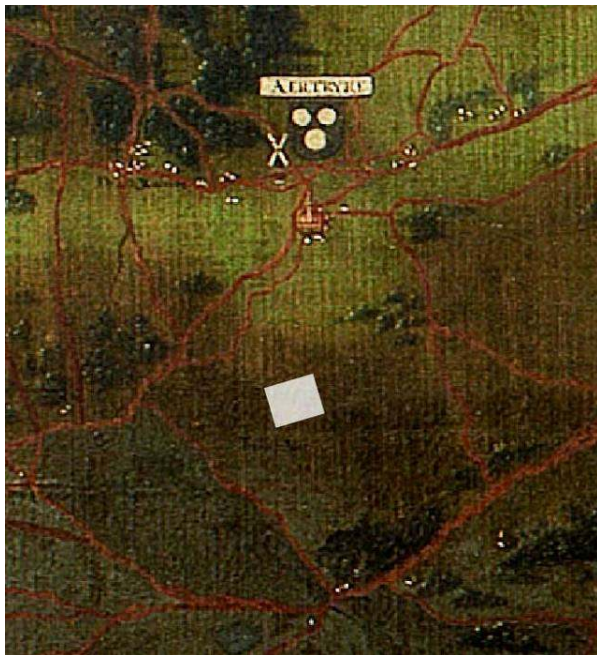

Fig. 2: Het projectgebied aangeduid in het rood op de topografische kaart 1:10.000 (bron: GISWEST)

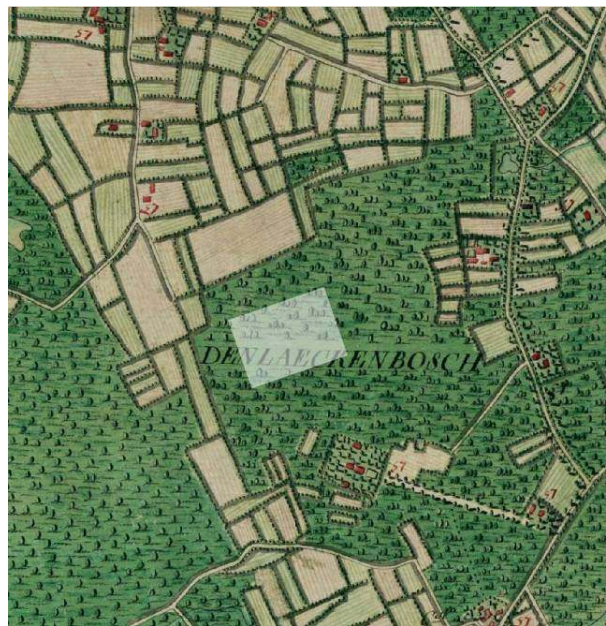
2. Historische situering

Binnen het plangebied zelf zijn geen archeologische waarden gekend. De Aatrijksestraat bevindt zich ten oosten van de Steenstraat, de weg die in de Romeinse tijd Aatrijke met Cassel verbond. Tevens bevindt het projectgebied zich op ca. 1 km. vlakbij de vermoedelijke locatie van de Romeinse nederzetting aan het kruispunt van de Steenstraat en de Zeeweg. Gelet op deze locatie en gelet op de omvang van het plangebied is de kans op aanwezigheid van archeologische waarden reëel.

De Aatrijksestraat maakt deel uit van het historisch stratenpatroon van Aatrijke. Het tracé dat de verbinding vormt tussen Brugge en Torhout, vinden we zowel op de Heraldische kaart van het Brugse Vrije als op de Kabinetskaart terug. Op de Heraldische kaart van het Brugse Vrije, gemaakt tussen 1561 en 1571 door Pieter Pourbus, ligt het projectgebied buiten de dorpskern (zie fig. 3). Er is geen bebouwing te ontwaren in de bosrijke omgeving. Zo'n twee eeuwen later, wanneer de graaf Ferraris de zogenaamde Kabinetskaart opstelt in de jaren '70 van de 18^e eeuw, bevindt het terrein zich nog steeds in bosrijk gebied (zie fig. 4). De Aatrijksestraat loopt als wegel door 'Den Laeckenbosch', waarlangs de percelen liggen.

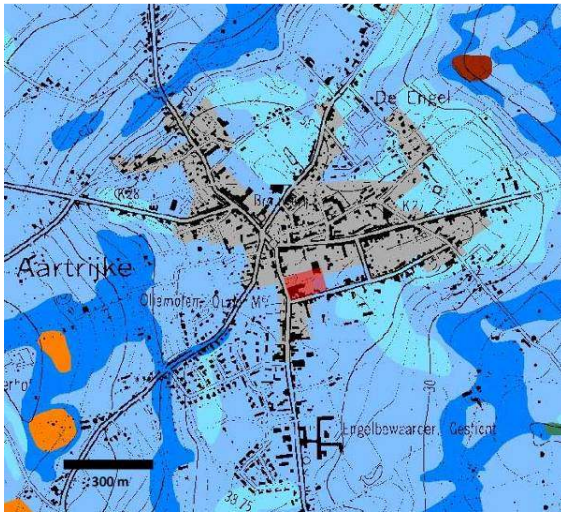
Fig. 3: Locatie van het projectgebied aangeduid in het wit op de Pourbus-kaart

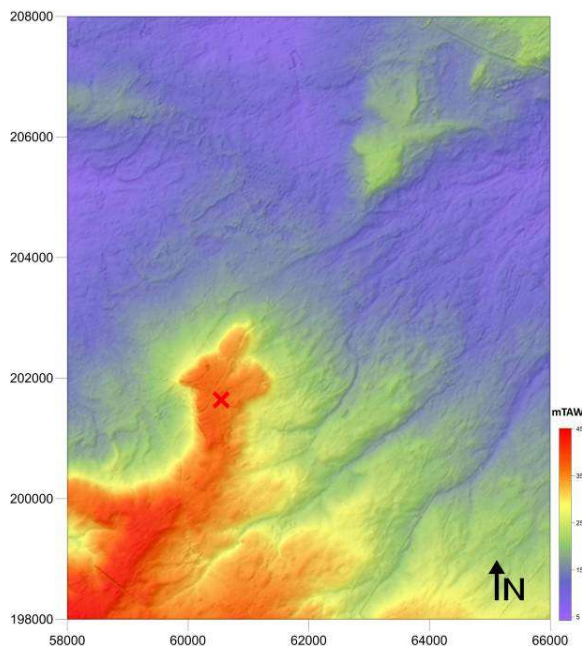
Fig. 4: Locatie van het projectgebied aangeduid in het wit op de Kabinetskaart (bron: KBR)

3. Bodemkundige situering

Fig. 5: Projectgebied aangeduid in het rood op de bodemkaart (bron: GISWEST)

bewaard (3 en 4 in profiel 3). In profielen 1 en 2 is deze verstoord (respectievelijk 3 en 4, en 2 en 3). In profiel 4 heeft een eerste stabilisatiehorizont zich gevormd in kleiige afzettingen (4 en 5).

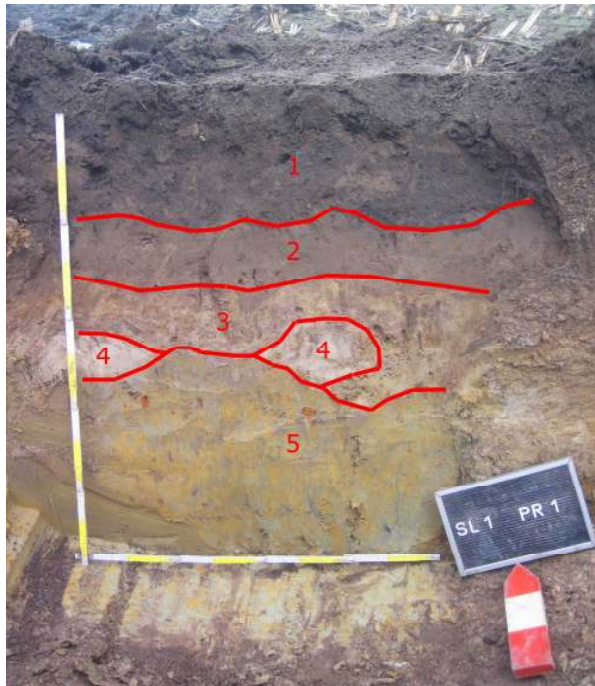
Later zijn deze profielen opgehoogd (mogelijk zelfs verschillende malen). In alle profielen lijkt de vochtigheid van het terrein de oorzaak te zijn voor deze werken. De huidige ploeglaag situeert zich in deze ophogingen.

De bodemkaart klasseert het projectgebied als nat en vochtig zand (wSdP en wSdh) (zie fig. 5). We bevinden ons in de Vlaamse zandstreek. Dit is een relatief laaggelegen streek waarvan de bodems afgezet zijn door poolwinden tijdens de laatste ijstijd (het Weichseliaan), zo'n 116.00 tot 11.500 jaar geleden. Meer specifiek maakt Aatrijke deel uit van het Houtland, een zoals de naam doet vermoeden vrij bosrijk gebied, met de typische bomenrijen tussen de velden.

Op het Digitale HoogteModel (DHM) zien we dat het onderzoeksterrein hoog in het landschap ligt (zie fig. 6). We bevinden ons immers op een noordelijke uitloper van het Plateau van Wijnendale. Op de hellingen van dit 40 m hoge plateau ontspringen verschillende beekjes, duidelijk herkenbaar als insnijdingen. De hellingen zijn steiler in het westen dan in het oosten.

Het plateau is een tertiaire formatie met een dunne pleistocene deklaag. Het gaat hier dus niet om een zandrug.

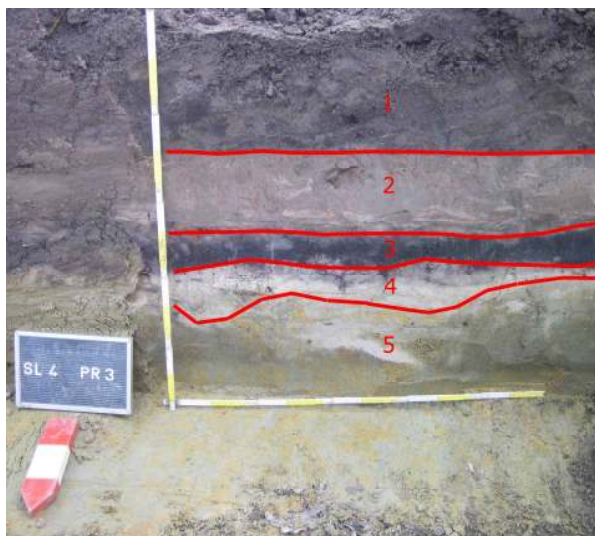
Om deze gegevens aan te vullen werden verspreid over het onderzoeksterrein verschillende profielen geplaatst (zie fig. 7 tot 10). Deze profielen bevestigen het beeld dat hierboven geschetst wordt. In alle profielen herkennen we de tertiaire formaties, zowel zand als klei (respectievelijk 5, 4, 5 en 6 in profielen 1 tot 4). In drie profielen vinden we daarboven zandige, waarschijnlijk pleistocene afzettingen. In profiel 3 is de organische stabilisatiehorizont in deze afzettingen

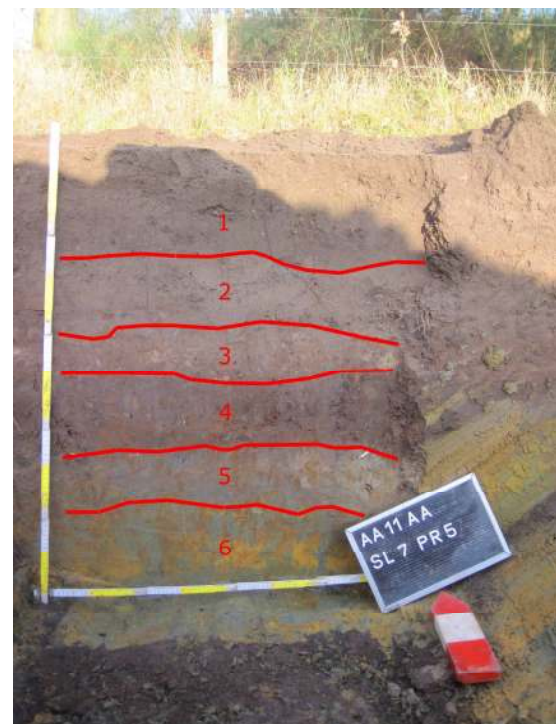
Fig. 7: Profiel 1

Fig. 8: Profiel 2

Fig. 9: Profiel 3

Fig. 10: Profiel 4

4. Veldwerk

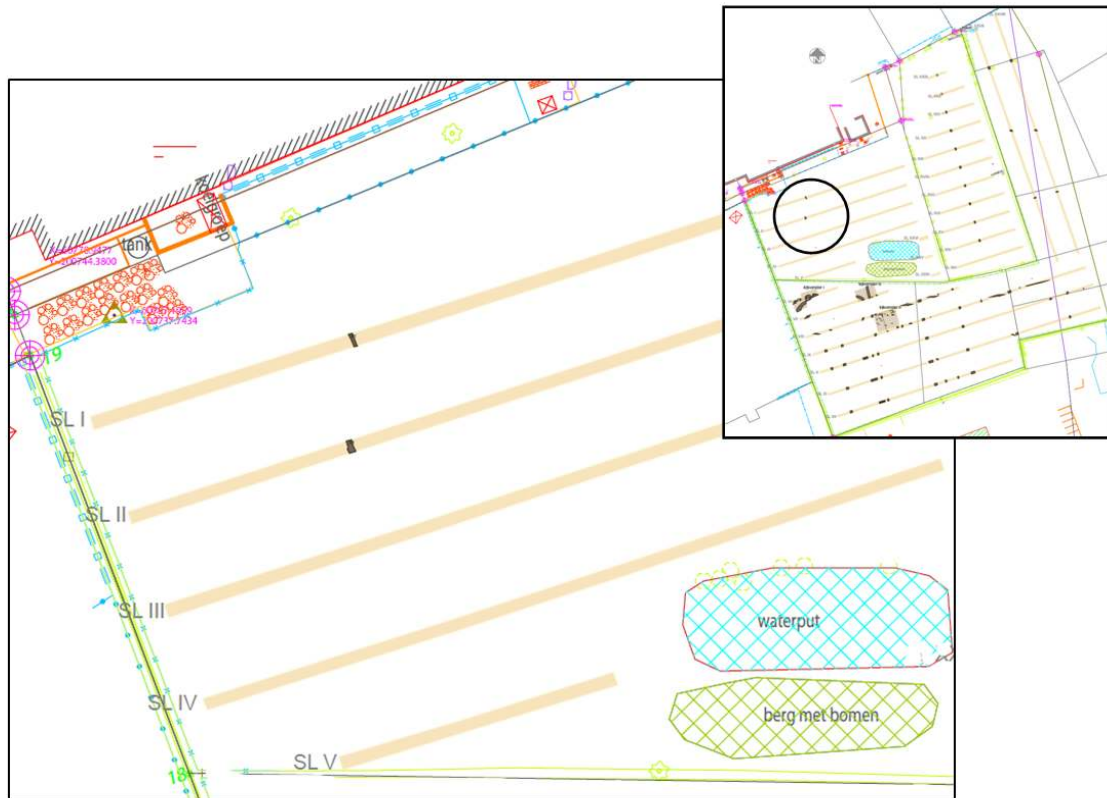
Rekening houdende met de aanwezige hellingen op het terrein werden de continue proefsleuven overwegend in oost-westelijke richting getrokken. Enkel op het meest oostelijk gelegen terrein werd hiervan afgeweken. Door een ander hellingsverloop van het terrein werden hier 2 proefsleuven met een lengte van 160 meter getrokken. Alle sleuven hebben een breedte van een kraanbak, in dit geval was dat 1,8 meter.

Fig. 11: Localisatie van de proefsleuven en aanduiding van de aanwezige sporen.

In de sleuven I tot V werden slechts 2 smalle grachtjes/greppeltjes aangetroffen.

Fig. 12: De beperkte vondsten in sleuf I tot V.

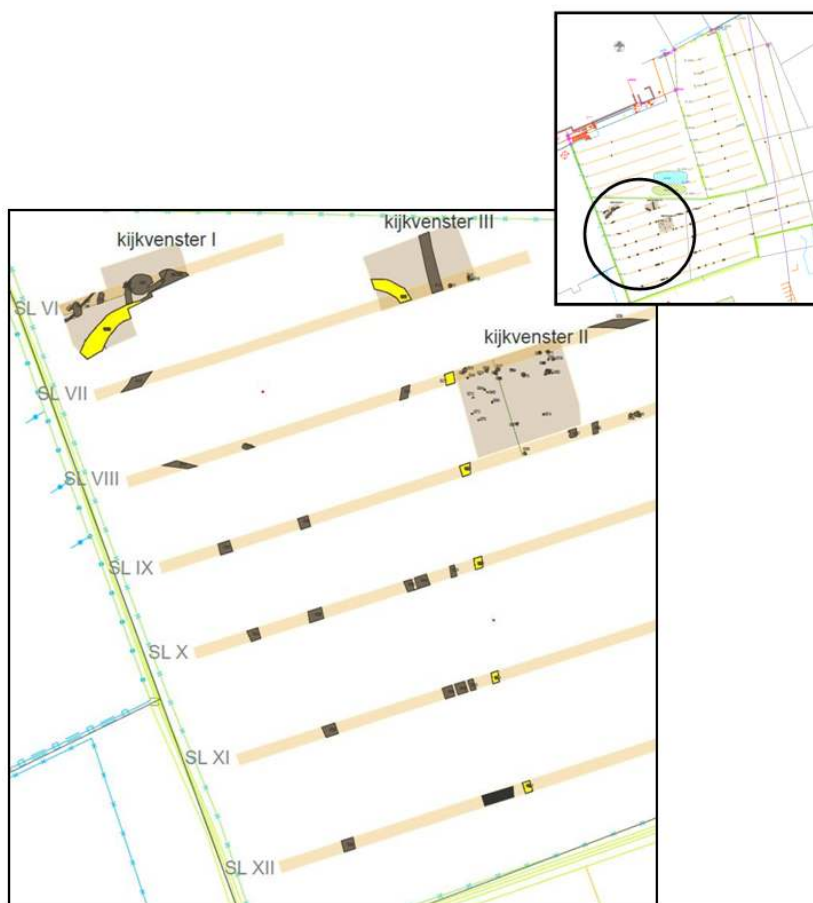
In de **sleuven VI tot IX** werden enkele grachten en paalkuilen aangetroffen. Om deze sporen beter te interpreteren en de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden werd besloten enkele kijkvensters aan te leggen. Hieruit bleek één gracht te bestaan uit de sporen 58, 11 en 21. Dit is tevens het enige spoor waar enkele vondsten in werden aangetroffen. Het betreft enkele scherfjes grijs aardewerk waaronder één klein uitstaand randfragmentje van een kogelpot. Dit zandige baksel met donkere kern is typisch voor het aardewerk vervaardigd in de volle middeleeuwen. De gracht maakt een bocht en loopt dan verder in zuidelijke richting over het terrein. De gracht heeft doorgaans slechts een breedte van ca. 1 meter, enkel in de bochten is hij iets breder. Aan de binnenzijde van de gracht werden geen sporen aangetroffen. Ook op het aanpalende terrein ten westen van de gracht, waar door Raakvlak in 2010 proefonderzoek werd uitgevoerd (dossiernr. 2010/158) werden geen archeologische sporen aangetroffen. De gracht mag geïnterpreteerd worden als een off-site structuur.

Fig. 13: Zicht op een segment van de vol middeleeuwse gracht.

Fig. 14: Het weinige aangetroffen aardewerk in de gracht is te dateren in de volle middeleeuwen.

Fig. 15: Aanduiding in het geel van de gracht waar enkele scherfjes vol middeleeuws aardewerk in werd aangetroffen.

De aangetroffen paalkuilen in deze sleuven en kijkvensters lijken geen configuratie te vormen. Bij het couperen van enkele paalkuilen bleken velen slechts enkele centimeters diep bewaard gebleven. De paalkuilen die bij het couperen wel een duidelijk profiel opleverden hebben eerder een vulling die neigt naar een recente oorsprong. Helaas werden in de paalkuilen geen vondsten aangetroffen.

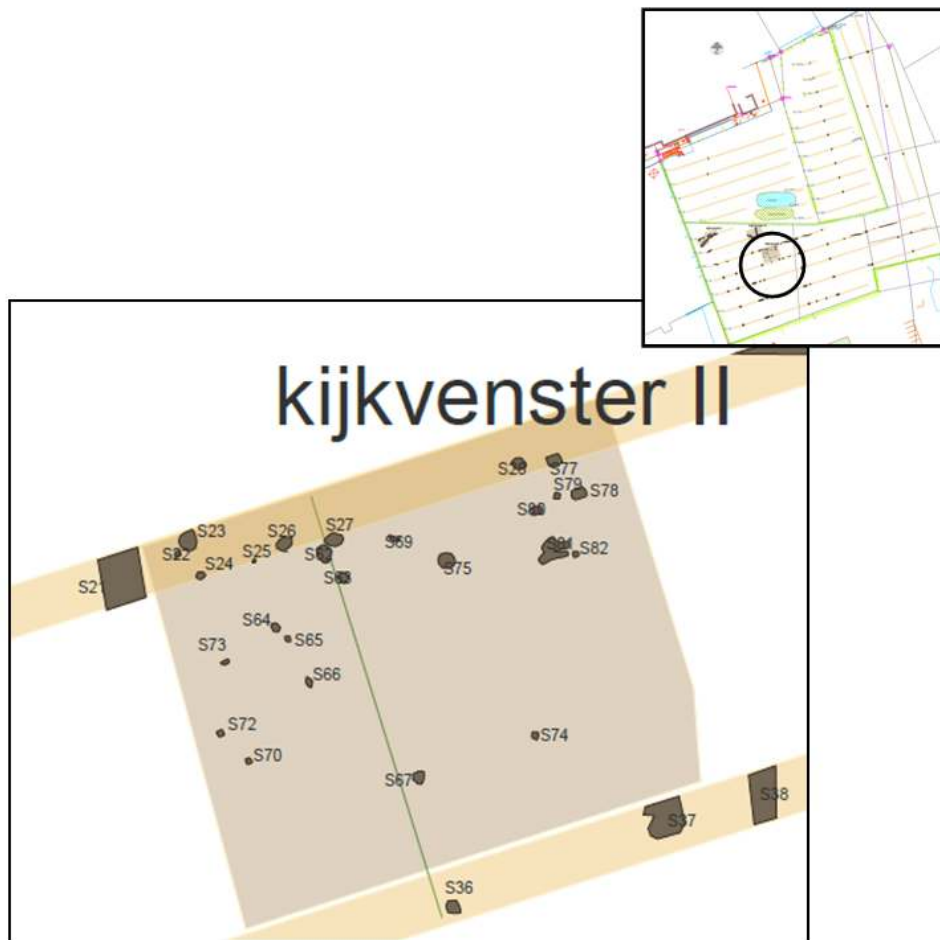

Fig. 16: Sleuf 8 coupe op spoor 68 met duidelijk profiel van paalkuil en insteek.

Fig. 17: Uitbreiding tussen sleuf 8 en 9 met zicht op enkele paalkuilen.

Fig. 18: De aangetroffen concentratie van paalkuilen.

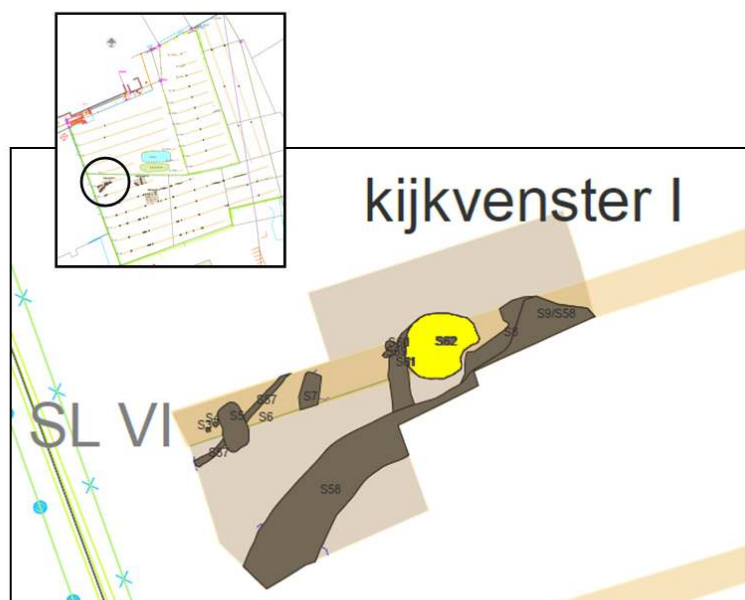
In sleuf VI werd een spoor (61) in de vorm van een cirkelfragment aangesneden. Een kijkvenster bevestigde de ovale vorm van dit spoor. Om meer gegevens te verkrijgen werd besloten een boring met een mega-boor uit te voeren, eerst in het noord-oost kwadrant en daarna in het midden van het spoor. In beide gevallen werd op amper 0,25 meter diepte het pleistoceen zand aangesneden. Het spoor betreft dus zeker geen waterput, maar mag eerder als een poel worden geïnterpreteerd.

**Fig. 19: Spoor 61, na het uitvoeren van een
grondboring bleek het eerder om een poel te gaan.**

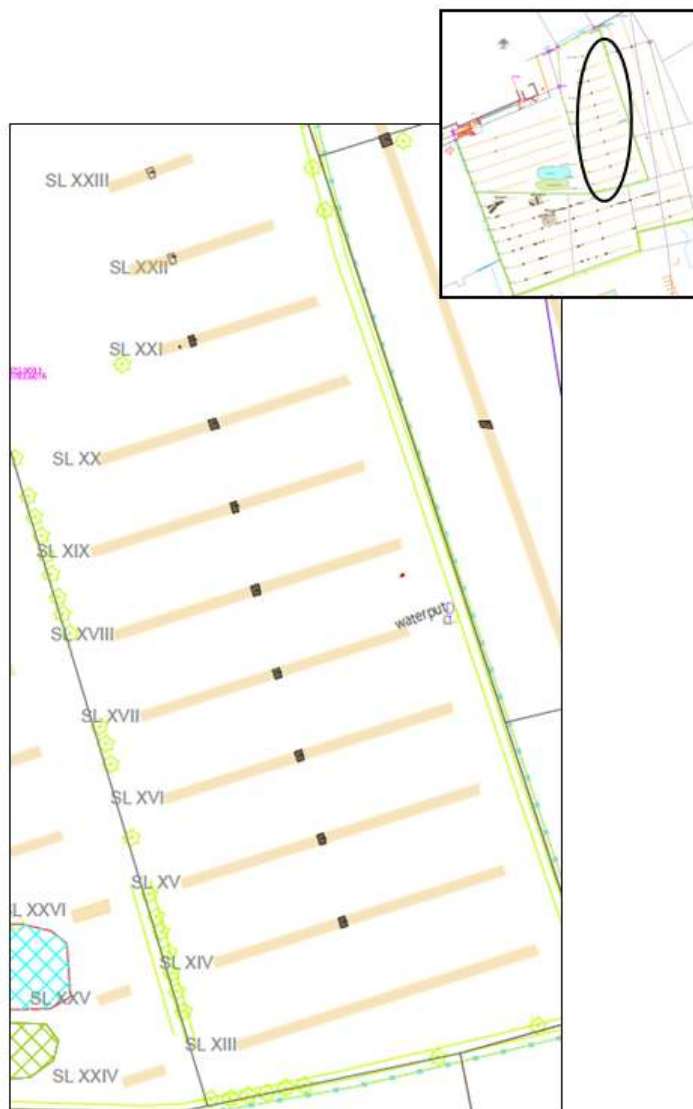
Fig. 20: Zicht op het circulaire spoor 61.

Fig. 21: Situering van de ovale structuur (spoor 61) in het geel.

In de sleuven X tot XII werden enkel grachtsegmenten aangesneden die reeds waren aangetroffen in de parallel getrokken eerdere proefsleuven.

In de sleuven XIII tot XXIII kwam behalve één gracht die een verloop kent doorheen al deze sleuven, geen enkel archeologisch spoor aan het licht.

Fig. 22: Gracht aangetroffen in sleuf XIII tot XXIII

Sleuven XXIV tot XXVI betreffen enkele kleinere proefputjes waar geen sporen in werden aangetroffen.

Sleuf XXVII en XXVIII zijn twee lange sleuven, gesitueerd in het noord oosten van het terrein. De sleuven hebben elk een lengte van ca. 160 meter. Behalve 3 doorlopende grachtsegmentjes werden geen sporen aangesneden.

5. Metaaldetectie; een ludieke vondst met wielergeschiedenis

Samen met de opgravingsvergunning werd een bijkomende vergunning voor het gebruik van een metaaldetector aangevraagd op naam van Roland De Cock. Deze metaaldetectie leverde geen relevante archeologische vondsten op. Wel kwam een ludieke vondst van een fietsbel aan het licht.

Het betreft een fietsbeldeksel, gegoten in een koperlegering. De in reliëf gegoten letters rinkelen naar de naam "Cycles Marcel Buysse Thourout". Dit opschrift brengt ons na enig onderzoek naar de hoek van de Zuidstraat en de Rijselstraat te Torhout. Hier werd namelijk door Karel Steyaert (beter gekend als sportjournalist onder de naam Karel Van Wijnendaele) een werkplaats voor de productie van rijwielen opgericht. Dit atelier werd gedoopt onder de naam "Cycles Marcel Buysse". De familie De Smul nam daarna het bedrijfje over tot aan de WO II.

Fig. 23: Gevonden fietsbel met rijke geschiedenis.

Fig. 24: Karel Van Wijnendaele, fenomenaal sportjournalist en o.a. oprichter van de Ronde van Vlaanderen.

Carolus Ludovicus Steyaert werd geboren op 11 november 1882 te Torhout en groeide op in de wijk Wijnendale. Vanaf zijn veertiende begon hij aan een opmerkelijke carrière. Eerst als koewachter en loopjongen, later als wielrenner van 1902 tot 1906. Maar de sportjournalistiek zou zijn leven worden. Onder het pseudoniem Karel Van Wijnendaele leverde hij tal van journalistieke bijdragen. Hij schreef in zijn eigen bevlogen barokke stijl in 1943 zijn boek "Het Rijke Vlaamsche Wielerleven". Tevens richtte hij als publiciteitsstunt voor Sportwereld de eerste Ronde van Vlaanderen in op 25 mei 1913. Karel Van Wijnendaele stierf in 1961.

Maar wie was Marcel Buysse? Marcel werd geboren in Wontergem in 1889 en stierf in Gent op 3 oktober 1939. Hij was profwielrenner tussen 1909 en 1929. Zijn grote doorbraak kwam in 1912 met een knappe vierde plaats in de Ronde van Frankrijk. Zijn jongere broer Lucien

won zelfs in 1926 op 33-jarige leeftijd de Tour. In 1914 won Marcel de Ronde van Vlaanderen en in 1919 was hij derde in de ronde van Italië.

Fig. 25: Marcel Buysse, een flandrien in hart en nieren.

Fig. 26: Cycles M. Buysse als sponsor op wielertuitjes.

6. Besluit

Het proefonderzoek leverde slechts weinig archeologisch relevante sporen op. Enkele paalkuilen lijken een eerder recente vulling te hebben. Helaas werden er in geen enkele paalkuil materiële vondsten gedaan. Ook op het grondplan is uit de locatie van deze paalkuilen geen structuur te herkennen. Het enige spoor met een inhoud van enkele vondsten betreft een gracht waar enkele vol middeleeuwse scherfjes werden in teruggevonden. We zijn van mening dat alle aangetroffen grachten en paalkuilen wijzen op het off-site karakter van de site.

Raakvlak adviseert voor deze locatie geen vervolgonderzoek. We willen wel wijzen op het decreet op de bescherming van het archeologisch patrimonium van 30 juni 1993 (en latere wijzigingen en uitvoeringsbesluiten), wat o.a. aangifte van eventuele vondsten inhoudt, indien er tijdens de werken toch nog onverwachte vondsten zouden worden aangetroffen.

7. Bibliografie

<http://cai.erfgoed.net/>

http://www.giswest.be/artman/publish/cat_index_83.html

http://www.giswest.be/artman/publish/cat_index_103.html

<http://inventaris.vioe.be/dibe/geheel/26208>

http://www.kbr.be/collections/cart_plan/ferraris/ferraris_nl.html